

Володимир ШЕРЕМЕТАнауковий керівник:
канд. наук з держ. упр., доц. Ляхович Г.І.
ІФННІМ ТНЕУ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Перехід підприємств на ринкові основи господарювання призвів до істотних змін у фінансовому плануванні. Нестійка динаміка виробництва продукції (робіт, послуг), нерозвиненість маркетингової діяльності на підприємствах, криза неплатежів та інші важко передбачувані явища в господарських зв'язках і грошових відносинах зумовили скорочення періодичності розробки фінансових планів, а на окремих підприємствах призвели до повної відмови від них.

Проте фінансовий план активно впливає на всі сторони діяльності підприємства через вибір об'єктів фінансування, скерування коштів в залежності від їх видачі на ті чи інші заходи, сприяє раціональному використанню трудових, матеріальних і грошових ресурсів.

Питання організації фінансового планування на підприємстві висвітлюються в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких І. Бланком, В. Борисовою, Г. Висоцьким, В. Опаріним, О. Орловим, І. Полтьєвою, О. Терещенком, В. Тропіною, І. Хомою, М. Алексєєвим, В. Бочаровим, Р. Брейлі, І. Брігхемом, Дж. Ван Хорна, Дж. Вахович, У. Кінг, Дж. Сігела, А. Тейлора, Дж. Фіннерті, Дж. Шима та ін.

У теоретичному аспекті фінансове планування – це процес визначення обсягу фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання згідно з виробничими та маркетинговими показниками підприємства у плановому періоді [1].

Досвід підприємств у процесах фінансового планування показує, що для розроблення методів і механізмів формування фінансової стратегії розвитку як державного, так і приватного підприємства необхідно розв'язати такі завдання: обґрунтувати перелік факторів, що визначають фінансову стратегію розвитку державного підприємства; сформувати сукупність об'єктів, які впливають на фінансову стратегію, а також тих, які визначаються за допомогою фінансової стратегії; визначити вплив структури взаємозв'язку чинників і об'єктів фінансової стратегії; виділити елементи стратегії; сформувати цілі й функції фінансової стратегії; встановити характеристики (параметри фінансової стратегії і фінансової політики) [2].

Важливо правильно визначити параметри фінансової стратегії: фінансові детермінанти загального процесу розвитку; фінансову структуру підприємства; форми залучення коштів; способи розміщення й особливості управління; фінансові механізми і фінансові інструменти (фінансові механізми адаптації середовища, інструменти фінансового ринку, внутрішньо фірмові фінансові інструменти).

Особливу увагу приділяють впровадженню оперативного фінансового планування (розробленню операційних та фінансових бюджетів) на підприємствах, що дає змогу забезпечити дійовий контроль за ефективністю використання фінансових ресурсів на основі виявлених у процесі аналізу відхилень від бюджетів.

Бюджетування – це стандартизований процес, що базується як на самостійно розроблених підприємством, так і на загально визначених вимогах і процедурах. До останніх належать: 1) розроблення бюджетів усіма підрозділами; 2) забезпечення єдиного порядку підготовки, аналізу і затвердження бюджетів; 3) координація діяльності підрозділів підприємства у процесі розроблення бюджетів; 4) структурованість бюджетів; 5) обґрунтованість показників бюджетів; 6) відкритість бюджетів до змін. Бюджетне планування на підприємствах складається із двох етапів: 1) планування – розроблення бюджетів; 2) моніторинг (контроль за виконанням бюджетів).

У процесі бюджетування необхідно враховувати чинники: стадію життєвого циклу виготовлюваного продукту; постійні й змінні потреби покупців; рівень конкуренції; трудові ресурси; тенденції розвитку технології; рівень підприємницького і фінансового ризиків; потреби і ресурси виробництва; запаси на складі; вартість сировини, маркетингові й рекламні умови; ціноутворення на товари (послуги); моральне старіння товарів і послуг [3].

Бюджетування здійснюється “знизу догори” і “згори донизу”. Бюджетування “знизу догори” (з рівня підрозділів) проводиться із залученням працівників підрозділів, під час складання бюджету “згори донизу” сформований бюджет передається керівництвом менеджером структурних підрозділів для його деталізації та розроблення рекомендацій.

Оскільки завдання оперативного рівня збігаються із завданнями підприємства в цілому, індивідуальні бюджети вільно інтегруються у зведений бюджет підприємства.

Взаємозв'язок та взаємозалежність бюджетів структурних підрозділів підприємства зумовлює таку послідовність їх складання: 1) підготовка прогнозу і бюджету продажу; 2) визначення очікуваного обсягу виробництва; 3) розрахунок витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією продукції; 4) складання фінансових планів; 5) розрахунок і аналіз грошових потоків.

Передумовою складання бюджету на підприємстві є функціонально-вартісний аналіз виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та визначення межі, до якої можна зменшити витрати за одночасного збільшення прибутку, збереження якості й обсягу виробництва продукції.

Надзвичайно важливо правильно вибрати об'єкти бюджетування. За повної системи бюджетування, зазвичай, підприємства складають зведений (консолідований, головний) бюджет. За своєю сутністю зведений бюджет являє собою скоординований за всіма підрозділами і функціями план діяльності підприємства, що об'єднує окремі бюджети і формує потоки інформації, необхідні для прийняття і контролю управлінських рішень у сфері фінансового

планування. До зведеного бюджету входять операційний і фінансовий бюджети.

Операційний (поточний, періодичний, оперативний) бюджет – це система бюджетів, що характеризує доходи і витрати за операціями або окремими функціями підприємства. До його складу входять: 1) бюджет продажу; 2) бюджет виробництва; 3) бюджети витрат за їхніми видами; 4) бюджет фінансових результатів (прибутків і збитків) [4].

Фінансовий бюджет – це план, у якому відображаються обсяг і структура грошових коштів та їх використання. Він включає: 1) бюджет грошових коштів; 2) бюджет інвестицій; 3) прогнозний бухгалтерський баланс. Фінансовий бюджет складається на базі інформації бюджету про фінансові результати (прибутки і збитки).

Оскільки бюджети не мають стандартизованих форм і є проблеми із забезпеченням їх аналітичною інформацією, то підприємства найчастіше використовують бюджети витрат, хоч найефективнішою є повна їх система, що репрезентована зведеним бюджетом.

Таким чином, вихідним пунктом системи поточного планування діяльності підприємства є його фінансова стратегія та фінансова політика. Поточне фінансове планування дає можливість підприємству визначити джерела фінансування його розвитку, сформулювати структуру доходів і витрат, забезпечити стійку платоспроможність, визначити структуру його активів та капітал на кінець планового періоду.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що механізм фінансового планування тісно пов'язаний з особливостями системи управління, в рамках якої здійснюється планування на мікроекономічному рівні. Мікроекономічний суб'єкт самостійно встановлює пріоритети своєї діяльності, визначає потрібний обсяг фінансових ресурсів та вибирає умови господарювання.

Список використаних джерел

1. *Фінансовий менеджмент: Навч.–метод. посібник / А.М. Поддерогін та ін. – К.: КНЕУ, 2001. – 294 с.*
2. *Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. / М. Я. Коробов. – К. : Знання, 2000. – 354 с.*
3. *Ковалева А. М. Финансы фирмы : учебник / А. М. Ковалева, М. Г. Лапушта, Л. Г. Скамай. – М. : ИНФРАМ, 2000. – 336 с.*
4. *Вовк В.М. Планування як важливий елемент системи фінансового менеджменту на підприємстві / В.М. Вовк, М.В. Лип'яніна // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції: зб. наук. пр. – Випуск XVI. – № 1. – К.: СЕУ / Рівне: НУВГП, 2010. – С. 168-178.*